

29 November 2015, 1e zondag van de Advent
Voorganger : Joost Koopmans osa

'Van donker naar licht'

*Een jonge filosofiestudent bracht eens een bezoek
aan de Duitse filosoof Martin Heidegger
in diens befaamde blokhut in het Schwarzwald.
In een verslag daarvan beschrijft hij de levenslessen
die hij tijdens dit bezoek heeft opgedaan.
Tijdens hun gesprek, zo vertelt hij bv. begon het schemeren.
Het werd donkerder en donkerder in de kamer,
waarin geen enkel licht brandde.
De student begon geleidelijk wel naar wat licht te verlangen.
Maar pas toen ze elkaars gezicht niet meer goed konden onderscheiden,
stond Heidegger op om een kaars aan te steken,
wat een kleine explosie van licht veroorzaakte.
Heidegger vertelde dat dit zijn gewoonte was, en ook waarom.
De schemering moest kunnen gebeuren, moest kunnen zijn.
En hij moest erbij zijn.
Een ongebreidelde kijklust schaadt het vermogen tot zien.*

Lezing : Jeremia 33, 14-16

Zo spreekt de Heer:

Er komt een tijd dat Ik de belofte vervul die Ik aan Israël en Juda gedaan heb. Dan schenk Ik David een wettige afstammeling, die het land rechtvaardig en eerlijk bestuurt. In die dagen wordt Juda gered en is Jeruzalem veilig.

En de stad zal heten: Heer, onze gerechtigheid.

Evangelie: Lucas 21, 25-28.34-36

In die tijd zei Jezus tot zijn leerlingen: 'Er zullen tekenen zijn aan zon, maan en sterren en op de aarde zullen volkeren in angst verkeren, radeloos door het gebulder van de onstuimige zee. De mensen zullen het besterven van schrik, in spanning om wat de wereld gaat overkomen. Want de hemelse heerscharen zullen in verwarring geraken. Dan zullen zij de Mensenzoon zien komen op een wolk, met macht en grote heerlijkheid. Wanneer zich dit alles begint te voltrekken, richt u dan op en heft uw hoofden omhoog want uw verlossing komt nabij. Zorg ervoor dat uw geest niet afgestompt raakt door een roes van dronkenschap en de zorgen van het leven; laat die dag u niet onverhoeds grijpen als in een strik; want hij zal komen over alle mensen, waar ook ter wereld. Weest daarom altijd waakzaam en bidt dat gij in staat moogt zijn te ontkomen aan al die dingen die zich gaan voltrekken, en dat ge stand moogt houden voor het aangezicht van de Mensenzoon.'

Overweging

Het is niet moeilijk ook in onze tijd angstaanjagende tekenen aan zon, maan en sterren te zien. De verschijnselen van zee- en aardbevingen, hongersnoden en overstromingen trekken aan ons voorbij, meer dan ooit zo lijkt het. En wat het betekent dat mensen het besterven van schrik, zagen we de afgelopen weken in Brussel en Parijs door terreur en de dreiging van terreur. Het valt ons dan moeilijk een lichtpuntje te zien. Dat wordt ook nog eens versterkt door de stervende natuur in dit seizoen, en de korte dagen.

Je stoot op de donkere kanten van het bestaan ...ook van je eigen bestaan. En dat willen we niet. We zoeken naarstig naar een lichtpunt. Wie durft de echte donkere nacht door te maken? De middelen die ons in een roes brengen zijn populair. Veel mensen houden het niet uit met zichzelf, met hun situatie, en steken voortijdig het kunstlicht aan.

“Laat je niet afstompen door de roes en de zorgen van het dagelijks leven, maar wees waakzaam en bid om kracht”.

Dit lezen we in het Evangelie van vandaag. Waken en bidden: twee pijlers van de Adventsmens. Je niet gewonnen geven aan de machten van het duister in en om je heen. Bidden dat je de kracht zult hebben om niet ten onder te gaan door wat je overkomt. Mooi gezegd, maar ik, ik zwerf en zoek, dool in het duister, als mens zonder ogen ... komt er dan nooit een eind aan de nacht? Mijn zorgen en mijn pijn komen 's nachts het meest naar boven: ik voel ze meer dan overdag.

Of je nu wilt of niet: er zijn tijden in het mensenbestaan dat duisternis je overvalt. Een sombere stemming waarvan je niet loskomt, een gevoel van hulpeloosheid dat zich in je binnenste nestelt en dat je niet kunt verjagen; een onvermogen om te zien achter welke wolk het licht schuilt. En als je zoekt naar de weg hoe het nu verder moet, stuit je alleen op duisternis.

Ook het geloof dat je van jongs af hebt meegekregen, kan je in de steek laten. In zo'n periode glijdt je alles waar je je anders op zou verheugen, uit handen. Het goed bedoelde woord van een medemens dringt niet tot je door.

e Duitse Benedictijn Anselm Grün mediteert hierover in zijn boek '50 Engelen'. Hij zegt: er moet een engel aan te pas komen die wil afdalen in jouw duisternis en die je de hand reikt om uit het duister te raken. Zo'n engel moet zelf niet bang zijn voor het duister. Hij moet erop vertrouwen dat hij zelf wordt vastgehouden. Hij draagt een fakkel, het innerlijk licht van het geloof. Hij voert je uit de nacht naar de dage raad en het licht.

Een verpleegkundige met een ervaring van 11 jaar nachtdienst vertelde me eens: “ik heb het werken 's nachts prachtig gevonden. Overdag is het een vliegen en hollen in het ziekenhuis, maar 's nachts daalt de stilte neer, en in die stilte ga je mee. Mensen komen eerder bij hun eigen kwetsbaarheid en dan kun je als nachtzuster zoveel voor hen betekenen. Een luisterend oor, een woord van troost, een tedere hand komen juist in de donkere stille nacht diep bij mensen binnen en scheppen een band”. Met Anselm Grün zou je die nachtzuster de engel van de duisternis kunnen noemen, die je voert van nacht naar dage raad.

In de Adventstijd worden we aangespoord innerlijke krachten in onszelf vrij te maken en te ontwikkelen: op zoek te gaan naar licht in de duisternis, naar het positieve te midden van het vele negatieve in ons en om ons heen. Daar hebben we elkaar bij nodig. Je hebt iemand nodig als die nachtzuster die jou in het donker nabij is. Je hebt mensen nodig die je waakzaam en scherp houden en je laten ontdekken dat licht in het donker zelf zit opgesloten.

In de donkere nacht van Parijs heb ik twee van die lichtpuntjes gezien.

Daags na de aanslagen reed een jongeman een piano op wielen naar het plein bij de getroffen concertzaal. Daar waar de wapens de muziek tot zwijgen hadden gebracht, liet hij nu het vredeslied van John Lennon horen: 'Imagine all the people'. Daarna liep hij huilend weg, deze engel die even het duister verdreef. En dan dat jongetje, dat staande bij al die bloemen en lichtjes op de plaats des onheils, in het Franse jeugdjournaal zei: 'de bloemen en kaarsen zijn er om ons te beschermen'...

Nuchter gezien is dat kinderpraat. Want om ons te beschermen hebben we politie nodig en gewapende militairen. En toch heeft het kind gelijk: we steken kaarsen aan als een vurig protest tegen een wereld van geweld en tegengeweld. We geven niet toe aan een wereld vol dreiging en alsmaar opgevoerde beveiliging. Neen, we zoeken het verlangen; we gaan voor het verlangen van iedere mens van goede wil, voor het verlangen van God zelf: steeds weer zoeken onze ogen naar Hem. En we zingen zoals die jongeman op het plein muziek maakte, als een uiting van het geloof dat, ondanks de gewelddadige wanklanken van onze tijd, en het duister in jezelf, harmonie en vrede het laatste woord zullen hebben.